

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la **A** la **Z**

de **ADRIANA POPESCU**

Maria Banuş

Poetă, traducătoare, dramaturg, memorialist.

S-a născut la 10 aprilie 1914 la Bucureşti, Liceul, la Institutul „Pompiliu” din Bucureşti. Facultatea de drept şi literă, absolvită în 1934. În perioada interbelică se apropie de mişcarea de stînga, angrenîndu-se, după Eliberare, în activitatea politică şi obştească. Laureată a Premiului de poezie „Mihai Eminescu” în 1948, laureată a Premiului de Stat.

Debut literar precoce, cu poezii, în „Bilete de papagal”, în 1928. Debutul în volum se produce în 1937, cu „Țara fetelor”, seria volumelor de versuri continuînd apoi de-a lungul a peste patru decenii.

Debutul în dramaturgie e consacrat de premiera, în 1950, a piesei *Ziua cea mare*, distinsă în 1951 cu Premiul de Stat.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1950, 9 aprilie — **ZIUA CEA MARE**, piesă în trei acte (cinci tablouri). Teatrul Național din București (sala Studio). Direcția de scenă: Moni Ghelețer; decoruri: Traian Cornescu; schițe de costume: Cella Voinescu; asistenți de regie: Traian Nițescu și Adriana Fianu. Cu: Chiril Economu, Virgil Popovici, I. Vova, C. Mitru, Irina Nădejde-Cazaban, G. Demetru, Iulian Necșulescu, Marcela Russu, Luiza Marinescu, Sonia Clu-

ceru, Ion Iliescu, Maria Voluntaru, P. Pătrașcu, C. Antoniu, Marcel Angheliescu, G. Timică, I. Ulmeni, G. Ionescu-Gion, Cr. Niculescu, Jenny Argeșeanu, Dobre Ene, V. Huzum, M. Mateescu, Liana Sacerdoțeanu, Irina Mares, M. Damaschin și alții.

Spectacolul se bucură de o aprecieabilă longevitate scenică, avînd peste două sute de reprezentații.

„Este prima piesă în literatura noastră care oglindește lupta țărănimii muncitoare condusă de partid pentru crearea gospodăriei colective, prima piesă care înfățișează chipul mîrșav al chiaburului ce nu se dă înapoi de la nici o faptă ticăloasă în fața luptei pentru făurirea socialismului la sate”. (*** — „Scinteia”, 7 mai 1950). „Pentru prima oară pe scena teatrului nostru apar țărani autentici, eliberați de convenționalismul la care-i redusesse teatrul burhez, în rarele ocazii cînd i-a prezentat pe scenă”. (Margareta Bărbută — „O piesă inspirată din realitățile construirii socialismului: „Ziua cea mare” de Maria Banuş” — „Contemporanul”, 186 1950).

1954, 17 iunie — **INDRAGOSTIȚII** — piesă în trei acte (șapte tablouri). Teatrul Național din București (sala Comedia). Regia: Al. Finți — Maestru emerit al artei din R.P.R.; decoruri: Al. Brătășanu — laureat al Premiului de Stat; costume: Gaby Nițescu-Nazarie; asistent decorator: Lucu Andreescu. Cu: Tantz Cocea, Geo Barton, Mircea Constantinescu, Iulian Necșulescu, Nicu Dimitriu, Virgil Popovici, C. Antoniu-artist al poporului din R.P.R., laureat al Premiului de stat, C. Mitru, Vasile Lăzărescu, Igor Bardu, Dina Cocea Fifi Harand, Al. Demetriad, Al. Alexandrescu-Vrancea, Emil Liplac, Marin Negrea, S. Holban, Gr. Nagacevski, G. Fundătură, Marcel Angheliescu — artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, Șerban Iamandi, N. Gr. Bălănescu, Costache Diamandi, Eugenia Popovici, P. Pătrașcu, Al. Ionescu-Ghibericon, C. Giura, N. Enache, M. Cojan, I. Horațiu, Raluca Zamfirescu

Elena Sereda, Virgil Teodorescu, Ion Iliescu, Matei Gheorghiu, Ioana Mănescu, Gh. Ionașcu, I. Receanu, C. Possa.

„Subiectul se axează în jurul eforturilor pe care le depune un mănunchi de oameni înaintați, crescuți și educați de partid, pentru îmbunătățirea metodelor de muncă și a condițiilor de viață pe un șantier. Aceste eforturi, sabotate de un grup de ingineri, foști exploatare, nu pot duce la izbândă decât după demascarea și înlăturarea dușmanilor și a uneltelor lor strecurate pînă în comitetul de partid. (...) În rezolvarea pe care autoarea o dă acestei teme se cristalizează ideea fundamentală a piesei: fericirea în dragoste nu poate fi deplină decât dacă aceasta se bazează pe comunitatea de idealuri, pe unitatea dintre viața personală intimă și lupta pentru fericirea tuturor oamenilor”. (* * * — „Contemporanul”, 27 august 1954).

Piese de Mariei Banuș au fost traduse în limbile rusă, bulgară, maghiară și germană.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE

Petrecere în familie — piesă într-un act — colecția „Teatru popular”, nr. 4, București, 1945.

Se apropie ziua... (devenită ulterior *Ziua cea mare*) — „Viața Românească”, nr. 11/1949.

Ziua cea mare, în *Teatru*, antologie în două volume, vol. 2 — București, E.S.P.L.A., 1951.

Îndrăgostiții, piesă în trei acte — București, E.S.P.L.A., 1954.

Magie interzisă, comedie în două acte — „Teatrul”, nr. 10/1968.

Scrieri, volumul III. *Teatru. Oaspeții de la mansardă*. București, Editura „Minerva”, 1978.

Cuprinde: *Oaspeții de la mansardă*, piesă în patru acte; *Revelion*, piesă în patru acte; *Ziua cea mare*, piesă în trei acte; *Magie interzisă*, comedie în două tablouri.

IV. OPINII CRITICE (selectiv)

În volum: Dumitru Micu — „Maria Banuș”, București, E.S.P.L.A., 1956, colecția „Mica bibliotecă critică”; Marian Popa — „Dicționar de literatură română contemporană”, București, Editura „Albatros”, 1971 și 1977; Virgil Brădățeanu —

„Viziune și univers în noua dramaturgie română”, București, Editura „Cartea Românească”, 1977, p. 141: „*Ziua cea mare*, prima piesă a poetei Maria Banuș, se citește și astăzi cu interes, păstrîndu-și valoarea de document dramatic al unui proces surprins cu disponibilitate pentru adevăr și simț al autenticului. Piesa cîștigă și pe alocuri cucerește prin credința cu care este scrisă, prin patosul personajelor, ceea ce face să le fie acceptate schematicismul sau lozinci, unele cerute de oameni și vremuri literaturii. (...) *Îndrăgostiții* este o piesă «de producție», pe primul plan aflîndu-se de la început pînă la sfîrșit procesul tehnic de pe un mare șantier, interesul dramatic reieșind din complicațiile produse de cițiva sabotori, oameni cu un trecut dubios, acceptați totuși ca tehnicieni. Ca personaje suferă de schematicism în comportament, avînd o ostentație de natură să-i facă puțin veridici. (...) *Magie interzisă*, comedie în două acte, de dată relativ recentă, constată, plecînd de la fireasca nevoie a omului de a fi el însuși, ridicolul deformărilor cărora atîția oameni le cad victime. (...) Reprezintă, indirect, o invitație la omenie, la autenticitate și adevăr.” N. Barbu — „Momente din istoria teatrului românesc”, București, Editura „Emineescu”, 1977, p. 267, 284; „Dicționarul literaturii române” (sub coordonarea lui Dim. Păcurariu), București, Editura „Univers”, 1979, p. 39—40.

În periodice: * * * — „O nouă lucrare dramatică originală: *Se apropie ziua*, piesă în trei acte de Maria Banuș”, „România liberă”, 8 ianuarie 1950; Horia Stancu — „O temă nouă în dramaturgia noastră”, „Viața românească”, nr. 4/1950; Valentin Silvestru — „*Ziua cea mare*, o piesă despre drumul belșugului și al fericirii, pe care a pornit țărănimia muncitoare”, „Flacăra”, mai 1950; Florica Șelmaru — „*Ziua cea mare* de Maria Banuș”, „România liberă”, 12 mai 1950; Ioanichie Olteanu — „Prezenți pe frontul colectivizării”, „Contemporanul”, nr. 176/1950; S. D. — „Teatrul Național Studio — *Ziua cea mare*”, „Femeia”, nr. 6/1950; Victor Eftimiu — „Cronica teatrală — Autori și directori: *Iarbă rea* și *Ziua cea mare*”, „Adevărul”, 23 noiembrie 1950: „Limba eroilor Mariei Banuș e simplă, firească, dialogul viu, personajele trăesc o viață reală, nu a țărănilor de operetă sau ai semănătorismului de odinioară”; * * * — „Revista Teatrului Național”, stagiunea 1949—1950, an III, nr. 9 (15), 11 (17); Moni Ghelester — idem, nr. 10 (16).